

מראי מקומות - יבמות

ענה.

ר' שמעון בר יהודה דס"ל דעבד ועכו"ם הבא על בת ישראל הולד כשר.

ו. ואי כתב רחמנא להם ה"א מצרית מעוברת שנתגיירה היא ובנה חד, כתב רחמנא אשר יולדו

הק' האבני מילואים (ד', ב'), הא אי' בהמשך הסוגיא דלפי מאן דס"ל דעובר לאו ירך אמו, הא דמהני טבילת האם להולד היינו משום דבאמת הטבילה מהני להולד בתורת טבילה דידי, ואמו אינה חציצה לו משום דהיינו רביתי, ולא מהני משום דאמרי' דנולד מאם ישראלית. אבל א"כ, לכא' הרי דינו כגר קטן, ויכול למחות כשיגדיל, וא"כ הו"ל הוא המצרי ראשון, ואין אמרי' דמאשר יולדו לומדים דכבר נחשב הולד להיות מצרי שני. ותי' "וצ"ל דאע"ג דהוא ע"י גירות עצמו, מ"מ כיון דנולד ממצרית ראשונה אזלי' בתר לידה והו"ל שני", וע"ש איך יתיישב בזה קו' תוס' ד"ה ה"א.

וע' בחי' ר' שמואל (קונט' בענין פסולי קהל, אות י"ב) שהק' מכאן לשי' הרמב"ן (לעיל מז'), שכ' דמהא דמעוברת שנתגיירה בנה אי"צ טבילה, מוכח דאינו מעכב מה שהמילה קודמת לטבילה, דאפי' היכא דהטבילה קודמת למילה, כמו במעוברת שנתגיירה, מהני, וא"כ גם בעלמא אין הסדר מעכב. אבל תמוה, דא"כ יוצא דבשעת לידה לא הי' גר גמור כלל, דעדיין צריך מילה, וא"כ ודאי שהוא צריך להיות מצרי ראשון. ובשלמא למש"כ תוס' שם, דכיון דעדיין לא חזי למילה אין צריך מילה לגרותו, א"ש, די"ל דודאי הי' גר גמור מקודם, ע"י הטבילה לחוד, אבל לשי' הרמב"ן קשה. וכ' ר' שמואל לתרץ ע"פ היסוד של' ר' שמעון שקאפ, דיש ב' חלקים בגירות, חלק של הכנסה לכלל ישראל, ונוסף לזה, מה שנתקדש בקדושת ישראל. ועפ"ז ביאור, דכאן ודאי כבר נכנס לכלל ישראל ע"י הטבילה של אמו, ורק עדיין אין לו קדושת ישראל. וא"כ, י"ל דכיון דנכנס לכלל ישראל ע"י גירות אמו, כבר נחשב מצרי שני.

ז. מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה שלישי אלמא קסבר בתר ידי' שדיין לי'

וק', הא לעיל דרשי' מלהם דהולך אחר פסולן, וא"כ איך אמרי' כן דהולכין אחר הזכר אפי' לקולא. וכ' הרמב"ן, "טעמא דמלתא משום שיש קידושין ואין עבירה, הואיל והן עצמן מותרין לבא זה בזה, והא דכתיב להם הלך אחר פסולן, במצרי שנשא בת ישראל, וישראל שנשא מצרית, מקום שיש קידושין ויש עבירה". וע' בתוס' ישנים דכ' דמה דאמרי' לעיל דהולך אחר פסולן, זהו דוקא בב' אומות, אבל בעם א' הלך אחר הזכר.

ח. כי אתא ר' דימי א"ר יוחנן מצרי שני...

בנה שני, אלמא בתר אימי' שדיין לי' וכו' ומבואר בגמ' דזה תלוי אם אמרי' עובר ירך אמו או לא. והק'

א. מצרי שני במה יטהר

הק' הערוך לנה, לדעת הרמב"ם דס"ל דאין איסור דאורייתא אלא ע"י קידושין, א"כ לכא' שייך בלא דאי, דבא מצרי שני על בת ישראל בלא קידושין, ונולד ממנה מצרי שלישי. אלא דכ' דהרמב"ם לשיטתו א"ש, דשי' הרמב"ם היא דבא על הפנוי' לוקה משום לא תהי' קדשה, וא"כ עדיין שייך מצרי שלישי רק ע"י עבירה. ואפי' לדעת הכס"מ דס"ל דאינו לוקה רק במופקרת, מ"מ ודאי יש איסור עשה עכ"פ לבא על הפנוי' כמש"כ הלח"מ (איסורי ביאה א, ד).

ב. מצרי שני במה יטהר

הק' הרשב"א, למה אינו יכול לישא שפחה וליטהר כן, וכמו שממזר יכול ליטהר, כדאי' בהמשך הגמ'. ותי' דא"כ האי לאו מצרי שלישי הוא, אלא עבד משוחרר [ומשמע שיש היתר של מצרי שלישי]. וע' בערוך לנר דדן בזה, אם למצרי מותר לישא שפחה, והביא מהנו"כ לאה"ע סי' ד' דדנו בגר עמוני אם מותר לישא שפחה או לא (וצ"ע, דהא לכא' הדין דממזר יכול ליטהר הוא רק אם נעשה עבד עברי, אבל בלא"ה ודאי אסור לו לישא שפחה, וא"כ מהו הספק בעמוני ומואבי, אולם לפי מש"כ תוס' לקמן (ריש עט') דממזר מותר בשפחה אפי' אם אינו ע"ע, א"ש).

ג. דאי לא כתיב קרא

הק' הישרש יעקב, הא יש כמה קראי דמדברים בדאי, כמו שכ' והשיב את הגזילה אשר גזל, דשייך רק אם גזל, ועוד כמה קראי על דרך זה. וכ' ד"היכא דהדאי מפורש בתורה שפיר נכתב, דאם יעבור ויעשה כן אז הדין כן, אבל לכתוב קרא בסתמא כמו שנכתב כאן בנים אשר יולדו, לא כתיב קרא סתמא כיון דלא משכחת לה רק ע"י דאי, ולא שכיח". וע"ש שכ' דהני דומה לדאי דאיסורא דכתבי' קרא, וכדאי' בהמשך.

ד. דאי לא כתיב קרא

הק' רעק"א, הא שי' ר' יהודה היא דסומא פטור מן המצוות, וא"כ שפיר י"ל דשייך שעשו כן בהיתר, דהיינו דסומא מצרי נשא סומא ישראלית. וכ' שיש להוכיח מכאן דאף דסומא פטור מן המצוות, זהו רק לענין מצות עשה, אבל לענין לאווין ואיסורי עשין שפיר מצווה.

ה. הרי ממזר דאי וכתבי' קרא

הק' רעק"א, הא מרא דשמעתתא ר' יוחנן, ולדעתו לכא' שייך ממזר בלא דאי, דס"ל דעבד ועכו"ם הבא על בת ישראל הולד ממזר, ואף דביאתו מותרת מדאורייתא, וכדאי' בתוס' לעיל (זיט). וא"כ, כיון דמדאורייתא אין איסור בדבה הרי שפיר שייך ממזרות בלא עבירה, היכא דעבד ועכו"ם בא על בת ישראל, וא"כ הוי ממזר בלא דאי. ותי' דצ"ל דר' יוחנן אמר כן לדעת

מראי מקומות - יבמות

עח. (המשך)

הק' תוס' בפסחים (ז:), במאי עסקינן, אי דאמר הר"ז חטאת והדר אמר הר"ז חטאת, אין קדושה חל על השני'. ואם אמר הרי אלו בהמות וכו', הא כל שאינו בזאח"ז אפי' בב"א אינו. ועכצ"ל דאמר שא' מהן תהי' לחטאת, והאחרת לאחריות. אלא שהק', דא"כ אם לא נאבדה החטאת הא', נמצא שהשני' מעולם לא נתקדשה, ואמאי תרעה, וכ' דעכצ"ל דבכה"ג גמירי לן דתרעה.

י. אמאי אין צריך טבילה

הק' הריטב"א, מאי קו', הא פלוגתא דתנאי היא אם עובר ירך אמו או לא. ותי' דפריך משום דקיי"ל דעובר לאו ירך אמו.

הק' אורה, הא הכלל הוא דכל היכא שיש עבירה הולכין אחר הפגום, וכל היכא דאין עבירה הולכין אחר הזכר. וביאר דכשאנו דנין על מנין הדורות, אז תלוי באם עובר ירך אמו או לא. ומאן דס"ל דבתר ידידי' שדיין לי', ס"ל דעובר לאו ירך אמו, ולכן תיכף כשנוצר הרי הוא נחשב לעצמו, ולכן הולכין בתר אביו ולא בתר אמו. אבל ר' דימי ס"ל דעובר ירך אמו, ולכן הגם דלענין כהן לוי וישראל הולכין בתר האב, מ"מ לגבי מנין הדורות שדיין בתר האם. (ועדיין צ"ב.)

ז. הפריש שתי חטאות לאחריות, מתכפר באחת מהן והשניה תרעה